

Lehetőségek a mezőgazdaságban

A példa ereje

4. Nagy versenyfutás a mezőgazdaság. Amelyik gazdaság bírja az iramot, az boldogul, amelyik nem, győgyítássa szorul. Ha versenyt említtünk, használnuk még egy kicsit a sportversenyek képeit. Széthúzódt a mezőny, a legjobbak és a leggyengébbek között óriási a különbség. Az „élboly” természetesen nem állhat meg bevárni a későn futókat, sarkában van a következő, neki futnia kell.

Az állami gazdaságok előnnyel indultak. Nagyüzemi tapasztalatuk már az indulásnál nagyobb volt, mint a termelőszövetkezeteknek. Hiszen területük egy részén korábban is nagy üzem volt. Időbeli nyereségük több évre szóló. A Békés és Csongrád megyei állami gazdaságok közös főosztályán azt hallottam, hogy az összes szántóterületnek mindössze tíz százalékán dolgoznak ők, a mezőgazdasági árutermelesnek mégis húsz százalékát adják.

Az első érv a kétkedés: könnyű nekik, ha előbb kezdtek, válogathattak a jó földekből. A főosztály vezetői azt mondják, sokszor hallják ezt, de nem igaz. Földjeik nem jobbak, és nem rosszabbak, mint a termelőszövetkezeteké. Annyi előnyük van, hogy válogathatnak: a legtöbb növényt oda vethetik, ahol számára legjobb a talaj.

Búzából 1971-ben 32,6 mászt arattak, tavaly 45,6 mászt. Csongrád megyei gazdaságaira vonatkozó ez az adat, tízezer hektár átlagáról van szó. Végeredményben elérték az ötéves terv záró évének célját. Békés megye előttünk jár, ott az állami gazdaságok 49,3 mászt takarítottak be hektáronként. Volt gazdaság, amelyik 65,1 mászt csépett, és volt olyan tábla, amelyik 79 mászt adott. Választhatnánk össze, hasonlíthatnánk a kukoricát is, cukorrépát is, vethetnénk a nagyüzemi állattartásba fektetett nagy igyekezetet, és annak eredményét, többnyire mindig azt látnánk, hogy egy jó löfejjel mindig a termelőszövetkezetek előtt járnak. Lennie kell rá magyarázatnak.

Többet terem a búzájuk, mert a legjobb fajtákat termelik. Jugoszláv cégekkel is van közvetlen kapcsolatuk, más országokból is kapnak első kipróbálásra vetőmagot. A Központi Bizottság legutóbbi határozatában is olvasható, hogy „a szakemberek aránya magasabb, a technikai ellátottság lényegesen jobb, mint a szövetkezetekben”. A következtetés: „továbbra is járjanak élen a mezőgazdasági termelés intenzív fejlesztésében. Vállaljanak nagyobb részt a mezőgazdaság fő feladatainak megvalósításában”.

A több százezer azt is jelenti, hogy közvetlenebb a kapcsolatuk a kutatókkal, az

leptésnél lehetetlen már figyelmen kívül hagyni az eredményeket, sőt a régié korszakítását is eszerint végzik.

Csak a kisebb tanulhat a nagyból? Sorolják a példákat, mikor támaszkodnak az állami gazdaságok a termelőszövetkezetek tapasztalataira. A szántóföldi zöldséghez térszől szerzik a palántákat, és a hozzávaló termelési tapasztalatot is. A fűszernövények termesztéséhez szükséges tudnivalókat a szegedi Új Élet Termelőszövetkezet szolgáltatja.

Áramlik tehát a tapasztalat az áramlások törvénye szerint, mindig oda, ahol kevesebb van. A legbiztosabb továbbítóvezeték a társulás. Bőven terem már példa arra, hogy állami gazdaság és térsz egyes kezét fogva igyekszik többet termelni. Amelyik gazdaságnak több és jobb gépe van, segíti a gyengébbet. Érdeke neki is, hiszen ha áll a drága gép, ráfizet. Repülőgépet, helikoptert egyik sem tudna külön-külön gazdaságosan üzemeltetni, közösen dolgoztatják tehát. A tervezett agrokémiai centrum ide is, oda is szolgál majd.

És a szellemi tőke? Egyre gyakrabban hallani, hogy közösen szerveznek szakmunkásképző tanfolyamokat. Tegyük hozzá, még gyakrabban lehetne. Azt is itt kell elmondani, hogy a gazdasági társulások együttes szakmai tudás közös kamatoztatását is jelenti. A Szegedi Állami Gazdaság két termelőszövetkezetel összefogva bővíti a halastavát, természetesen a tavi haltenyésztés minden tapasztalata is tétel az együttműködési megállapodásban. A pincegazdaság, az állami gazdaság és néhány szövetkezet közös érdekekből kiindulva a szőlőtermelés földelésére szövetkezett. A tudományt mindig az adja hozzá, amelyik többet tud.

Másakkal, forintokkal mérhető, mennyit hoz az együttműködés. Nem mérhető, csak sejtendő a húzó példák haszna. Ha állami gazdaságokban lehet ennyi búzát termelni nagy területeken, egyenes a következtetés: sokkal kevesebb a termelőszövetkezetek sem rukkoltathatnak elő. A legjobbak követték leghamarabb a példát, fölük pedig a szomszédok tanulnak.

Horváth Dezső

Elsők: a vásárhelyiek

A szocialista munkaverbény egyre aktívabb résztvevői a kereskedelemben dolgozók is. Az, hogy egy szocialista brigád az adott boltban belül hogyan tevékenykedik — leglátványosabban az áruellátásában mutatkozik meg. S nem utolsósorban abban: hogyan „bánnak” a

vevőkkel, a hozzájuk betérőkkel. A Komplex Ruházati Vállalatnál az 1977. évi munkaverseny értékelésére, a szocialista brigádvezetők tanácskozására tegnap, kedden délelőtt Szegeden került sor. Tény, hogy a vállalat harminckilenc szocialista, s tíz, szocialista című küzdő brigádja számottevően hozzájárult ahhoz, hogy eredményes évet zárjanak. Hiszen a hat-száz dolgozó 74 százaléka — 450 fő — brigádtag. A tavalyi évben a kereskedelemben is a munka hatékonysága került előtérbe. A vállalat jellemből adódóan a városokban levő boltlátozat között munkaversenyt hirdetett. Az értékesítési terv teljesítése, az egy brigádtagra jutó társadalmi munkára alapján a városokban levő boltlátozat versenyében — a szegedieket a makóiakat és a szentesieket megelőzve — a vásárhelyieké lett az első hely.

Megyei borverseny

Jobbak a borok az idén, mint az elmúlt esztendőben. Ez volt az általános megállapítás tegnap, kedden Kisbaján a művelődési házban megrendezett megyei borversenyen.

A XVI. országos borver-

nekdotaként hangzik, de sajnos, nem az. A sebbel-lobbal elkészített, s az iparági kiállításra az utolsó percben eljuttatott analitikus mérőkészülék nagy sikert aratott. Műszaki jellemzői valóban vetekedtek a nemzetközi élvonalat megtestesítő hasonló termékekével, sőt, némely tekintetben — így a műveleti gyorsaságban — fölötte állt azoknak. A szakma hódolt a konstruktőröknek, s hiszen joggal mert saját szemükkel látták amit láttak. Egy aprócska baj azért akadt. Történetesen, hogy a készülőkről az előkalkuláció kimutatta — persze, a kiállításon bezebelt elismerések után —, gyárthatatlan. Illetve, előállítható, tetemes ráfizetéssel. A mérőeszköz legfőbb alkotórészét ugyanis importálni kell, dollárért, s bár az export lehetősége, a két dollárösszeg, az import értéke és az exportbevétel különbözése oly csekély, hogy távolról sem fedezi a hazai anyag-, energia- és élőmunka-ráfordításokat.

Méltatlankodó műszakiak, s magyarázkodó közgazdák; ismerős helyzet. Mert bármennyire is fájdalmas, az eset korántsem egyedi, véletlen születe. Oly annyira nem, hogy egyes termelőterületeken szinte tipikusnak tarthatjuk a fejlesztés műszaki és közgazdasági „ágának” meglétét, azt a szétválasztást tehát, amit fölös erőfeszítések, modellszintű gyártmányok, félbehagyott kísérletek bizonyítanak. Az előbb idézőjel közé tettük az „ágának” kifejezést, sejtetve, ilyen nem létezhet. S valóban, a kettő egy, csakis összefonódásuk ígérhet sikert. Engedniük kell a műszakiaknak, a közgazdászoknak egyaránt, s azután valahol középben találkoznak, ott, ahol az előnyök vitathatatlanul a hátrányok fölé kerekednek, ahol tehát a gyártás megfelelő haszonnal jár.

Érdekes önvizsgálatra készítette a Könyvnyomtatási Minisztérium nagyvállalatainak meghatározott körét. A tárcza útmutatása alapján a cégek gyártmányrangsort készítettek, a termékek gazdaságossága szerint jelölve meg az elő- és a középmezőnyt, s azt is, miféle árak kerülnek a veszteséggel előállíthatók közé. Kiderült, ez utóbbiak között jó néhány olyan cikk van, amit — termelése pénzügyi környezetéből kiszakítva, pusztán műszaki jellemzői alapján — korszerűnek ítélnének, nem egyet nemzetközi összehasonlításban is. Még a szakma legjobban tájékozott csoportját is meglepettette ez a végkövetkeztetés, s még inkább az, hogy tüzetesebb vizsgálódás után rájöttek, a műszakilag korszerű, de veszteséggel előállított termékeknek a ráfizetést a gyártás korszerűtlensége szervezeten belül okozza. Olyan környezeti tényezők tehát, amiknek változtatni lehet, gyakran mindenféle jelentősebb ráfordítás nélkül.

Csak éppen a gyárak nem sok figyelmet veztegettek a nyereségforintokat föl-szippantó körülményekre a mérnökök és a közgazdászok kutya—macska barátsága miatt mindenki csak a maga igazát fújta, az okok keresése pedig később.

Ha csupán egyetlen tárcza területén szerzett tapasztalatokra hivatkoznánk, akkor is meggyőzően hatnak a tények, ám itt általánosabb jellemzőről van szó, mivel hasonló fölmérő elemzést a Nehézipari, meg a Kohó- és Gépipari Minisztérium legjelentősebb vállalatainál ugyan-csak végrehajtottak. S az előbbieken vázolt következtetésekre jutottak e két másik iparterületen is tehát szó sincs arról, hogy egy cég, egy iparág, egy tárcza küszködne csupán az érdekegyeztetés gondjaival. Hogyan kerül a csizma az asztalra, a fejlesztés kapcsolatszerzőinek középpontjába az érdek? Úgy hogy való-jában a műszakiak, meg a közgazdászok szándéka is tisztelget érdemel, mert a maguk szemszögéből a legjobbat kívánják előállítani. A szándékok azonban nem mondhatnak ellent az érdekeknek, mert hiszen a műszakilag kiváló akkor lesz valóban elismert termék, ha hasznát hajtva értékesíthetik. S megfordítva: a legkisebb fajlagos ráfordítások önmagukban még nem nyújtanak garanciát az áru kelendőségére; ráfordítás és hozam viszonya dönt. S e viszonyt alakítják az ésszerű megalkuvások.

Jó az, ha a tervezőmérnök úgy küzd az új termékért, mintha az édes gyermeke lenne, hiszen valóban ő segítette napvilágra. Az is jó, ha a közgazdász nem enged az érdekeknek, szigorúan ragaszkodik az elemzések nyújtotta adatokhoz. A rossz az, ha külön-külön, egymástól mit sem tudva, vagy tudomást nem véve teszik ezt, ha úgy vélik, itélkezni egyedüli joguk, s türehtetlen, ha bárki más beleszól abba, amiről ők ki-mondták az igent, vagy a nemet. A következetességnek nem a megalkuvás az ellentéte. Az ellentmondásokat, ellentéteket feloldhatja ugyanis az ésszerű jelző, mert ami ésszerű, az mindkét fél számára előnyös. Erről azonban nem elég beszélni. Olyan üzemi, vállalati feltételrendszer kell kialakítani, amiben nyilvánvalóvá válik, kit hogyan szolgálnak az ésszerű megalkuvások, mi módon visznek közelebb a közös célhoz az azonos érdekeltséghez. Ma a vállalati szervezet inkább az ellentéteket mutatja fel, s me-revségével őrzi is azokat, hierarchiájával pedig a mindenki a maga lovát hajtja szemléletet táplálja. A változáshoz ebből az irányból kell keresni a lehetőségeket, de nem úgy, hogy ki-ki azt várja, a másik lépjen, s majd az hiszi magát győztesnek, aki — eggyel kevesebb hibát követett el.

Mészáros Ottó

Átadták a Jancsó-emlékérmét

Tizedik alkalommal adták át tegnap, kedden délután a Szegedi Orvostudományi Egyetemen a Gyógyszertani Intézet 1968-ban elhunyt kiváló tudósának emlékére alapított érmet és jutalombírt. A Gyógyszertani Intézet folyosóján levő Jancsó Miklós-emléktábla előtt dr. Petri Gábor akadémikus, tanszékvezető egyetemi tanár, a SZOTE rektora mondott ünnepi beszédet, majd elhelyezte az emléktáblán az egyetem koszorúját.

A szemészeti klinika tantermében dr. Guba Ferenc egyetemi tanár, a SZOTE rektorhelyettese értékelte a Jancsó-emlékérmével kitüntetett dr. Szekeres László intézet-vezető egyetemi tanár tudományos érdemeit. Az ünnepi eseményen részt vett Deák Béla, a Szeged városi pártbizottság titkára is.

Dr. Szekeres László emlékelőadásában az akut koszorúér-elzáródással kapcsolatos korai arhythmiai gyógyszeres terápiájának elméleti alapjait című témakörben vállalta az elmúlt évek kutatási eredményeit. Hazánkban az összhálózás negyedét szívbetegségek okozzák, kö-

Dr. Szekeres László átveszi az emlékérmét

zülük is jelentős számú az infarktus okozta halál. Az orvostudomány legfontosabb feladata — az intenzív orvosi kezelés — az infarktus okozta halálozások számát — annak a rövid időnek a vizsgálata, ami a roham bekövetkeztétől az intenzív osztályba kerülésig eltelik. Ez az egy-három óra a Szekeres László által vezetett intézet tudományos munkájának fő témája. Al-

Gábor adta át.

KBT-tapasztalatcsere

Budapesti vendégeknél biztosított tapasztalatcsere-programot Szegeden, illetve Rőszkén a Csongrád megyei KBT. A Fővárosi Köznevelési Bizottság Tanács négytagú küldöttsége látogatott megyénkbe Bihari Istvánnak, az FKBT gyermek- és ifjúságvédelmi szakbizottsága elnökének vezetésével. A Csongrád megyei KBT titkársága jó programot állított össze a pedagógusokból összevont delegációnak. Szegeden a Ságvári Endre gyámkorú általános iskolában Németh Kálmán igazgató ismertette a vendégekkel azt a kialakított gyakorlatot, ahogyan a közlekedésre nevelést összekapcsolják az úttörőszövetség keretein belüli mozgalmi munkával. A gyakorlati oktatás módszereit Tamási János KRESZ-felelős

tanár ismertette, majd megtekintették a vendégek a „KRESZ módszervásár 1978” című kisfilmet, amelyet az iskola legutóbbi közlekedési vetélkedőjén készítettek.

Az FKBT küldöttei és a megyei gyermek- és ifjúságvédelmi szakbizottság tagjai ezután a rőszkei 1. számú általános iskolában megtekintették a tavaly átadott rőszkei közlekedési tanpályát, amely 1400 méteres pályahosszával a legkorszerűbb az egész megyében.

A Fővárosi Köznevelési Bizottság Tanács küldöttjei visszautazott Budapestre.